

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล

อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

จันทร์จรรย์ ดอกบัวและคณะ

กลุ่มงานเภสัชกรรมฯรพ.ปทุมราชวงศา

บทคัดย่อ

การใช้ยาอย่างสมเหตุผลจัดเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของการมีคุณภาพในระบบบริการสาธารณสุข ในปี ค.ศ.2002 องค์การอนามัยโลกประเมินว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของการใช้ยาเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม มากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยไม่สามารถใช้ยาที่ตนเองได้รับอย่างถูกต้องจะเห็นได้ว่าปัญหาการใช้ยาไม่สมเหตุผลนั้นเป็นปัญหาขนาดใหญ่และดำเนินการมาต่อเนื่องยาวนานจนถึงในระดับชุมชนที่ประชาชนมักตกเป็นเหยื่อของการโฆษณา ได้รับผลกระทบทั้งที่รุนแรงและไม่รุนแรง นอกจากนี้ยังเกิดวิกฤตเชื้อดื้อยาจากการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างพร่ำเพรื่อดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาศาสนาการส่งใช้ยาในสถานพยาบาลและหารูปแบบแนวทางการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายอันได้แก่โรงพยาบาลปทุมราชวงศา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการจัดการความเสี่ยงและแก้ไขปัญหาด้านการส่งใช้ยาในสถานพยาบาลโดยการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศาสนาการส่งใช้ยาในสถานพยาบาลและพัฒนารูปแบบการจัดการด้านระบบยาโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกและทำการสนทนากลุ่มกับเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลจำนวน 15 คน ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและใช้การประชุมระดมสมองของภาคีเครือข่ายทั้ง 2 ส่วน ทำการประเมินผลการดำเนินงานบูรณาการเข้ากับการประเมินผลตัวชี้วัด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่าการดำเนินงานส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลโดยอาศัยกลไกในการขับเคลื่อนภายใต้กรอบความคิดของกลยุทธ์ความสำเร็จ 6 ประการได้แก่การสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัด ,การจัดทำฉลากยามาตรฐาน ฉลากยาเสริมและข้อมูลยาสู่ประชาชน ,การจัดทำหรือจัดหาเครื่องมือจำเป็นที่ช่วยให้เกิดการส่งใช้ยาอย่างสมเหตุผล การสร้างความตระหนักรู้ของบุคลากรทางการแพทย์และผู้รับบริการต่อการใช้ยาอย่างสมเหตุผล การดูแลด้านยาเพื่อความปลอดภัยของประชากรกลุ่มพิเศษ และการส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาบรรณทางการแพทย์ในการส่งใช้ยานอกจากนี้ยังมีกระบวนการทบทวนความรู้ความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ทุก 2 เดือนดำเนินการในรูปแบบการประชุมวิชาการ นิเทศติดตามงานอย่างต่อเนื่องสื่อประชาสัมพันธ์ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความเพียงพอมีระบบการคืนข้อมูลทุกเดือนโดยผ่านระบบแอปพลิเคชันไลน์และที่ประชุมของผู้บริหารองค์กรและพัฒนาระบบในการส่งจ่ายยา

ปฏิชีวนะในสถานพยาบาล โดยใช้แบบตรวจสอบการสั่งจ่ายยา ที่สำคัญคือมีการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง ส่งผลให้การใช้ยาปฏิชีวนะลดลงอย่างต่อเนื่อง ผลการดำเนินงาน ในภาพรวมของสถานพยาบาลผ่านทุกแห่งทั้ง 2 โรค(โรคระบบทางเดินหายใจส่วนบนและโรคท้องร่วงเฉียบพลัน)และสามารถดำเนินการบรรลุตัวชี้วัดตามเกณฑ์กระทรวงสาธารณสุข 17 ตัว (ทั้งหมด18ตัว) จากเครื่องมือแนวคิดกัญญาแห่งความสำเร็จ 6 ประการ และด้วยระบบ กลไก ในขับเคลื่อน นำไปสู่การใช้ยาอย่างสมเหตุผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน มีความต่อเนื่องและยั่งยืน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลไปยังประชาชน ผู้รับบริการได้รับบริการทางการแพทย์ ที่มีคุณภาพ ชุมชนอยู่ได้อย่างปลอดภัยและมีสุข

ข้อเสนอแนะ ควรมีการขยายผลการดำเนินการในระดับเครือข่ายจังหวัดเพื่อให้เกิด การสั่งจ่ายอย่างสมเหตุผลทั้งจังหวัด ส่งผลให้เกิดความปลอดภัยด้านยาในสถานพยาบาลต่อไป